

EN
Starkt hotad (EN)
D

Klass: Agaricomycetes, **Ordning:** Polyporales, **Familj:** Steccherinaceae, **Släkte:** Frantisekia, **Art:** Frantisekia mentschulensis (Pilát ex Pilát) Spirin **Synonymer:** Antrodiella mentschulensis (Pilát ex Pilát) Rywarden & Melo, Tyromyces mentschulensis (Pilát ex Pilát) Bondartsev, Poria mentschulensis Pilát ex Pilát, Tyromyces albellus f. aurantiacus Komarova, Tyromyces aurantiacus (Komarova) Komarova

Kännetecken

En stor och köttig ticka. Bildar ofta stora taktegellagda fruktkroppar på undersidan av boklågor. Den kan vara resupinat men är oftast hattbildande. Hattarna kan vara upp till 5 cm breda och 1,5 cm tjocka, ibland mörknande från hattkanten och ger då ett intryck av att vara "svartbränd". Resupinata fruktkroppar kan bli upp till 20 cm breda. Hatthuden är som ung finluden och gräddfärgad, med åldern gulnar den och kan så småningom blir brunaktig och kal. Hattkanten är tunn till något trubbig, ibland även inrullad. Kanten på resupinata exemplar är väl skild från underlaget, steril och något luddig. Porytan är först slät, vit eller gräddfärgad, sedan mörknande till orangebrun. Porerna är kantiga och 6–7 st/mm. I genomsärning är köttet vitt till gräddfärgat, köttigt, 2–5 mm tjock och kontrasterande mot de mörkare porerna. Porerna är 1–10 mm långa. Smaken är något bitter. Den kan likna apelticka (*Spongipellis fissilis* (Berk. & M.A.Curtis) Murrill), men är gulaktig i stället för vit och känns inte lika fet när man tar på den. Den har dessutom mindre sporer.

Utbredning och status

I Sverige har arten uppmärksammats först under de senast tio till femton åren. Den är hittills funnen i ett begränsat område i södra Halland på dussinet lokaler i Falkenbergs och Halmstads kommuner. Eftersom arten är så iögonenfallande och att bokskogsmiljöer med grov död ved är välundersökta är det inte troligt att den är speciellt förbisedd. Alla kända lokaler är skyddade. Påträffad i norra Tyskland, annars ligger de närmaste förekomsterna i östra Centraleuropa (Ukraina (typokal), Vitryssland, Tjeckien, Slovakien, Kroatien, Polen och Italien. Bokskogsvampar är väl undersökta i hela Europa, denna arts specifika krav är väl kända och arten är mycket sällsynt över hela sitt utbredningsområde.

Ekologi

Nedbrytare av fuktig grov död ved av bok i bokskog. Den kan förekomma på både högstubbar och lågor av bokar. Arten är bara observerad på lokaler med riklig förekomst av död ved (grova högstubbar och lågor) och med ett fuktigt klimat varför antalet möjliga lokaler är mycket lågt. I Centraleuropa kan arten växa på flera andra lövträdsarter såsom avenbok, skogslönn, skogslind och till och med asp.

Hot

Det är svårt att bedöma hotbilden för en så otillräckligt känd art, men populationen i landet är mycket liten och kan påverkas av slumpmässiga effekter, såsom sjukdomar och klimatförändringar.

Åtgärder

Arten bör övervakas på alla sina lokaler och eftersökas på fler. Man bör försäkra sig om att tillgången på boklågor i rätt stadium kommer att finnas på artens lokaler även i en fortsättning. Det är mycket viktigt att bevara all bokskog som har gamla träd.

Litteratur

Heilmann-Clausen, J. 2005. Diversity of saproxylic fungi on decaying beech wood in protected forests in the county of Halland. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande 2005:7. (BILD, s. 44, som *Tyromyces* sp.)

Heilmann-Clausen, J. 2006. Vedlevande svampar på bok i Halland. Svensk Mykologisk Tidskrift 27:19-28 (BILD, s. 25, som *Antrodiella fissiliformis*, samma bild som i Heilmann-Clausen, J. 2005, men sämre)

Spirin, W. and Zmitrovich, I. (2007): *Frantisekia* - a new polypore genus (Polyporales, Basidiomycota). - Czech Mycol. 59(2): 141-151 (BILD, mikroskopiska karaktärer)

Författare

Stephen Manktelow 2012